

ARBETSMATERIAL OCH KUNSKAPSUNDERLAG

ReDesign, ReMake & ReUse

SYFTE

Detta material hjälper eleverna att skapa nya plagg och föremål av återbrukade textilier, samtidigt som de får tillfälle att reflektera kring den miljö- och klimatpåverkan som mode- och textilbranschen har.

MÅLGRUPP

Högstadiet

Vi är början på något nytt

Vad roligt att ni ska arbeta med att se till att textilier och kläder får ett längre liv.

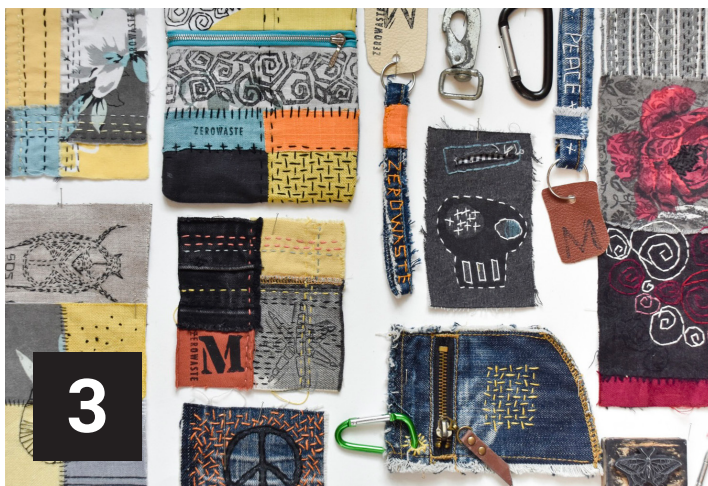
Det är trendigare än någonsin att köpa på secondhand, sy om och på andra sätt skapa sin egen stil. Och ofta är det dessutom riktigt roligt. I detta häfte hittar ni arbetsbeskrivningar på hur man kan skapa helt nytt av gammalt eller bara ge dina gamla grejer en ny look.

Dessutom är det ju bra för miljön och klimatet. Om det kan du läsa och lära dig mer om längst bak i häftet.

Lycka till!

ReMake - JEANS

Slingbag
First Aid sew kit
Easy project:

SLINGBAG - ARBETSBESKRIVNING

Rymlig snygg väska med blixtlås. Designen är med spontant hopsydd jeanslappar. Fodret på insidan är ett broderi från 50-talet. Insidan har också en jeansficka.

Material & återbruk:

1-2 par jeans, fodertyg och blixtlås ca 50-45 cm, inköp loppis.

Dekor:

Ta tillvara på jeansens detaljer som linning, fickor, hållor och dekorativa sömmar.

Övrigt Material:

Div tyg eller tygbitar att sy ihop till foder och önskad ficka på fodret.

Inköp:

Extra stark tråd i samma färg som jeansen eller i en kontrastfärg.

Rita av väskmönster storlek liten eller stor rita delarna 2 ggr, se vikt kant så du får hela väskan på mönstret. Klipp ut. Sömsmån ingår i mönstret.

Note:

Vid sömnad och återbruk av jeans får man ofta justera mått och hitta egna lösningar när man önskar egen design eller ändra på modellen, och det blir en del av det unika uttrycket när väskan är klar.

När blixtlåsen är isydd så blir det en mindre öppning i varje sida innan axelremmen på båda sidor, sy ihop med små stygn.

1. Klipp sönder ett par jeans så att det skapas stora plana bitar som sen sys ihop till ett större tygstycke. Tyget ska mäta ca minst 60 x 90 cm för att alla delar ska få plats. Gäller både yttertyg och foder.
2. Lägg ut ditt väskmönster på tyget, när tyget är tillräckligt stort. Nåla fast ditt mönster och klipp ut båda väsksidorna. Markera mitten med en nål eller ett klippt jack, mitt fram på väskan, gör lika på både väska och foder.
3. Spara alla småbitar till eventuella detaljer. Dekorera ditt tyg med tygcollage, stämpeltryck eller broderi.
4. Skapa ditt foder genom att välja spännande tyger i collage. Tyget ska mäta ca minst 60 x 90 cm för att alla delar ska få plats.
5. Gör en ficka för fodret av en jeansficka eller bit tyg. Sy fast den på fodret.
6. Stryk alla tygerna.
7. Nåla fast blixtlåsens framsida mot väskans framsida i ovankant. Mät ut så blixtlåsen sitter på mitten.
Sy fast ena sidan av blixtlåsen.
8. Nåla fast och sy den andra delen av blixtlåsen på andra sidan.
9. Lägg väskans delar räta mot räta och sy runt om hela. Sy inte där axelremmen ska sättas fast.
10. Pressa in 1 cm kant på fodertygets övre del. Nåla fast fodret på blixtlåsen och sy en söm längst med fodret ca 5 mm från metallen på blixtlåsen. Göra lika på andra sidan.
11. Vänd väskan med avigsidan utåt och nåla ihop de två foderdelarna mot varandra. Sy ihop men låt det vara en öppning ca 20 cm längst ner för att vända rätsidan utåt.
12. Ta linningen i jeansen och klipp bort extra tyg och klipp bort hållorna försiktigt mät och klipp av så långt du vill ha axelremmen + 4 cm. Stryk linningen som nu ska sys på väskans övre del.
13. Passa in linningen i väskans övre del ca 4 cm ska finnas för att passa in linningen. Nåla eller träckla fast linningen på plats. Gör lika på båda sidor.
14. Viktigt! Se till att det finns en grov stark jeansnål i symaskinen.

FIRST AID SEW KIT - ARBETS BESKRIVNING

Ett sykit som väger 40g perfekt för ryggsäck, resväska eller husvagn m.m.
En hållbar present till student, födelsedagar och julklapp.

Material & återbruk:

Jeanficka eller annat jeanstyng från utgallrade jeans, ulltyg från återbrukat ullplagg typ ullkappa, till inlaga,

Dekor:

Div lappar i naturmaterial som bomull och linne eller annat jeanstyng från utgallrade jeans

Övrigt Material:

Vliseline/klisterväv för fram- och bakstycke och till ev lappar.
brodergarn.

Fodral:

Sy en ficka av omslaget till en gammal vinylskiva. Sy med kraftig tråd.

Slöjdtekniker:

Broderi, Sahiko, Boro och collage.

Inköp, sykitets innehåll.

Liten sax, 3 olika synålar, 6 knappålar, 3 säkerhetsnålar, tråd av olika stort vanlig sytråd + extra stark i basfärger, ev brodergarn.

Tips Små nagelsaxar är mycket billigare än små brodersaxar till detta kit.

Gör så här:

1. Sprätt av en jeansficka från ett par jeans med en sprättare. Finns ingen ficka skapa en egen ficka utifrån en mall eller förlaga. Klipp ut Vliseline/klisterväv i passande färg i exakt samma storlek. Klipp även ut samma form i ulltyg 3 mm mindre runt hela.

2. Skapa din egen design på framsida och baksida med text, symboler, lappar.
Mixa tekniker med broderi, sashiko, boro och stämpeltryck på sykitets framsida och baksida.

3. När du är klar stryk därefter på Vliselinet/klisterväven på hela baksidan så det ligger exakt kant i kant med jeansfickan.

4. Vik jeansfickan och pressa den på mitten.

5. Vik ulltyget på mitten och pressa ett veck. Lägg ut och nåla fast det utklippta ulltyget på insidan/backsidan av jeansfickan. Välj ett brodergarn i önskad färg och sy fast ulltyget i vecket. Sy stygnen från utsida. Välj vanliga förstyg, efterstyg eller dekorativa kryss eller annat.

6. Placera ut allt innehåll på ulltyget på ett sätt som passar. Sätt fast alla nålar. Vira tråd i olika färger på en bit kartong välj både vanlig tråd och extra stark, se mall. Till sist klipp ett hål 0,5 cm långt och sätt fast saxen.

7. Skapa ett fodral av t ex ett omslag från en gammal vinylskiva. Tejpa längst kanten på insidan av fodralet för bättre hållbarhet.

Kontrollera att symaskinen har en grov synål, trä symaskinen med en extra grov tråd i önskad färg.

Sy runt om 3 sidor. I den öppna sidan lägger du in ditt Sykit.

EASY PROJEKT - ARBETSBESKRIVNING

Bilden är ett collage av små roliga projekt, en bra start att börja med.

Designa ett tygcollage litet eller stort, dekorera med Sashiko, Boro och stämpeltryck
Placera det på jeans, hoodie, tröja eller väska.

Återbruk:

Div små lappar i favoritfärger. Linne eller bomullskvalité.

Material:

Vliseline som är vävd

Slöjdtekniker:

Broderi, Sashiko, Boro och även klassiska brodertekniker.

Övrigt Material:

Brodergarn, förslag vitt tunnare bomullsgarn och lingarn 16/2 i olika färg.

Lapplåda med tyger från återbruk och resttyger förbered gärna dem 6 cm breda. **TIPS!**

Teckna av graffiti från en bok eller tidning och brodera på jeans.

Skapa mallar i kartong för eleverna, förslag 6 cm breda och olika långa.

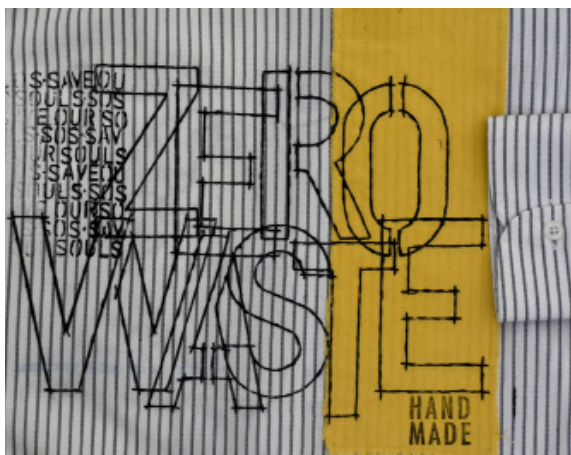
Då kan de göra egna lappar av valda tyger. Arbetet, broderiet och designen blir snyggt när tygerna är noga klippta.

Collage i Sashiko & Brodertekniker

1. Behövs ett collage att laga med eller dekorera jeans eller tröja med? Eller gör ett collage för att senare bestämma det.
2. Klipp ut en form/storlek i vliseline som ska bli basen för collaget.
3. Lägg vliselinet med den blanka klistriga sidan uppåt på arbetsbordet.
4. Börja samla ihop lappar och tygbitar i favoritfärger. Förslag är att 6 cm breda och olika långa är en bra start. Stryk lapparna innan de klipps till exakt.
5. Viktigt är att lapparna klipps exakt. Fransa gärna lapparna genom att ta av några trådar på alla sidor på varje lapp. Då fransar eller trådar sig inte collaget när det är klart.
6. Lägg ut dina lappar i ett mönster på vliselinet som har den klistriga sidan upp. Välj mönster, färger som passar ditt plagg. Lapparna ska gå omlott 5-7 mm för att inte lossna senare.
7. När mönstret är helt klart, alla bitar går omlott 5-7 mm och lapparna täcker hela underlaget av vliselinet då stryker man fast alla lappar och inga knappnålar behövs.
8. Välj ut 3-8 färger av brodergarn som passar till ditt collage.
9. Rita nu med textilkrita ut långa linjer som du ska brodera i. Se på foto! För att inte lapparna ska lossna så behöver linjerna följa flera av lapparnas kanter.
10. Om möjligt brodera så mycket som möjligt på collaget utan att sätta fast det på plagget. Det blir enklare.
11. Vid eventuell placering på ett par jeans sätt fast lappen med några säkerhetsnålar.
12. För att enklare sy på collaget med broderi eller på maskin så sprättar man upp ca 30 cm i sömmen på jeansens yttersida. Vänd jeansen ut och in och sprätta upp sömmen i sidan som är nära där collaget ska sys fast. Nu är det möjligt att både brodera vidare så collaget sitter fast på jeansen, alternativt att sy fast det med symaskin.

ReMake - KLÄDER

Collage med Sashiko & Boro på t-shirt & hoodie
Större textila collage & text på skjortor
Mixa 2-3 skjortor till 1 ny

REMAKE & UNIKA SKJORTOR

Skjortor och blusar är kläder som har många möjligheter att få "ett andra liv" Dekorera, brodera, textiltryck och att klippa isär och sätta tillsammans på nytt sätt. Möjligheterna är oändliga, här kommer förslag som kan inspirera.

Återbruk:

Div små lappar i favoritfärger. Linne eller bomullskvalité.

Material:

Vliseline som är vävd

Slöjdtekniker:

Broderi, Sahiko, Boro och även klassiska brodertekniker.

Övrigt Material:

Brodergarn, förslag vitt tunnare bomullsgarn, moullinegarn och lingarn 16/2 i olika färg.

Gör så här:

COLLAGE

1. Stryk blus och skjorta.
2. Planera din idé med någon av alla tekniker. Fundera ut favoritfärger, text, symboler. Vid dekor med stora bokstäver stryk på vliseline på baksidan innan bokstäverna klipps ut till collage.
3. Lägga ut din mix och collage collage på en bit Vliseline i den storleken du önskar. Klustersidan ska vara uppåt. Täck hela ytan med tygcollage, symboler och ev bokstäver. Lagg alla delarna omlott ca 5-6 mm.
5. Stryk sedan fast dina lappar och börja brodera och dekorera med tryck ev.
6. Lagg collage på t ex skjortans rygg och se hur det passar in.
7. När hela collage är klart syr du på det på skjortan med symaskin eller broderi.
8. Saknas något så fortsatt att dekorera direkt på skjortan.

2-3 SKJORTOR Blir 1 skjorta

TIPS!

Mät så att skjortorna är ca lika stora, viktigast är hur vida armarna är och omfånget på skjortan.

1. Stryk dina skjortor noga även alla små delar.
2. Börja planera hur delarna ska klippas ut.
3. Önskas olika färger på ärmarna klipp av ärmarna ca 15 cm nedanför axel.
4. Lagg ihop en del från varje skjorta och sy ihop en "ny" ärm på skjortan.
5. Gör lika eller olika på den andra ärmen.
6. Mät bredden på de två skjortor som ska sys till en längre. Skjortorna ska ha ca samma bredd för att lättast kunna sys ihop.
6. För att göra en långskjorta klipper man av den nedre delen på en skjorta och nålar fast den längst ner på den skjortan där man skapat nya ärmar. Är den delen som ska sys på för bred får man sy in den i sidan eller mitt bak.
7. Designa själv nya idéer med en eller flera fickor collage eller broderi fram och bak på skjortan.

REMAKE T-SHIRT - ARBETSBESKRIVNING

Designa ett tygcollage litet eller stort, dekorera med stygn som Sashiko, Boro och stämpeltryck och text, prova även att pimpa en keps!

Återbruk:

Div små lappar i favoritfärger. Linne eller bomullskvalité.

Material:

Vliseline som är vävd

Slöjdtekniker:

Broderi, Sashiko, Boro och även klassiska brodertekniker.

Övrigt Material:

Brodergarn, förslag vitt tunnare bomullsgarn, moulinegarn och lingarn 16/2 i olika färg. Lapplåda med tyger från återbruk och resttyger förbered gärna dem 6 cm breda.

Collage i Sashiko & Brodertekniker

1. Skapa ett collage och ny design till en t-shirt. Välj favoritfärger som passar tröjan.
2. Klipp ut en form/storlek i vliseline som ska bli basen för collaget.
3. Lägg vliselinet med den blanka klistriga sidan uppåt på arbetsbordet.
4. Börja samla ihop lappar och tygbitar. Förslag är att 6 cm breda och olika långa är en bra start. Stryk lapparna innan de klipps till exakt. Klipp gärna olika former som cirklar och plustecken.
5. Viktigt är att lapparna klipps exakt. Fransa gärna lapparna genom att ta av några trådar på alla sidor på varje lapp. Då fransar eller trådar sig inte collaget när det är klart.
6. Lägg ut dina lappar i ett mönster på vliselinet som har den klistriga sidan upp. Välj mönster, färger som passar ditt plagg. Lapparna ska gå omlott 5-7 mm för att inte lossna senare.
7. När mönstret är helt klart, alla bitar går omlott 5-7 mm och lapparna täcker hela underlaget av vliselinet då stryker man fast alla lappar och inga knappnålar behövs.
8. Välj ut 3-8 färger av brodergarn som passar till ditt collage.
9. Rita nu med textilkrita ut långa linjer som du ska brodera i. Se på foto! För att inte lapparna ska lossna så behöver linjerna följa flera av lapparnas kanter. Alternativt nåla fast collaget noga och sy det på symaskin.
10. Om möjligt brodera så mycket som möjligt på collaget utan att sätta fast det på plagget. Det blir enklare.
11. När collaget är klart nåla på och sy på maskin eller med broderstygn runt om.

ReMake - TEXTIL KULTURSKATT

Tumlare i mixade tyger från 1900-talet
Textilpåse & förvaring för rygga & resväska, linnehandukar & textiltryck
Spetsar som lyxig detalj i nysydda eller gamla kläder

STORA TUMLARE - ARBETSBESKRIVNING

Tumlaren är vår minsta val och den trivs mycket bra Skånes kustlandskap där den t ex gärna gör människor sällskap vid segling i Öresund. Tumlaren är en välkommen present vid dop och till barn eller till vuxna som nackkudde.

Av rustika linne- och bomulls textilier passar det att sy en tumlare, tyger med olika mönster, broderier eller att göra ett eget stämpeltryck. Tumlaren har 5 olika delar.

1 större underdel, mage.

2 delar som har sidfenor. Viktigt klipp 2 st spegelvända.

2 delar som har tumlarens ryggfena. Viktigt klipp 2 st spegelvända.

Återbruk:

Div små lappar i favoritfärger. Linne eller bomullskvalité.

Material:

Vliseline som är vävd

Slöjdtekniker:

Broderi, Sahiko, Boro, applikation och även klassiska brodertekniker.

Övrigt Material:

Brodergarn, förslag vitt tunnare bomullsgarn, moulinegarn och lingarn 16/2 i olika färg. Lapplåda med tyger från återbruk och resttyger förbered gärna dem 6 cm breda.

TIPS!

Viktigt! Stryk på vliseline för att få bättre stadga i tyget om det är tunt.

Återbruka en gammal syntetkudde för tumlarens fyllning.

Gör så här:

1. Hitta bra tyg i en kraftig kvalité gärna olika tyg till de 5 mönsterdelarna. Fundera ut din design. Tyger med olika mönster och färger och tillför gärna stämpelmönster och broderi innan du börjar att sy ihop tumlaren.
2. Stryk tygerna och rita av mönstret. Mönstret har sömsmån inräknat. Glöm inte att de smala delarna ska spegelvändas när man lägger dem på tyget.
3. Zig Zag alla delarna.
4. Nåla ihop den övre och undre delen av de smala delarna aviga mot aviga. Gör lika på den andra. Den runda spetsen är tumlarens fena uppåt. De mer spetsiga delarna är fenorna på tumlarens mage.
5. Sy ihop det du nålat med stygnlängd 2,5 på symaskinen sy 0,5 cm från kanten. Gör lika på den andra. Pressa noga och sy en söm från framsidan längst med första sömmen. Gör lika på båda.
6. Nåla samman delarna aviga mot aviga. Sy ihop den övre delen med ryggfenan. Stryk sömmen noga.
7. Lägg nu hela denna del över tumlarens undersida alla delar aviga mot aviga.
8. Nåla noga ihop delarna så att tumlarens fenor på magen möts exakt och markera för en öppning 13 cm långt och 2 cm innan tumlaren skärt. Sy ihop tumlaren undersida med övrig del. Utom öppningen.
9. Stryk hela tumlaren noga en sista gång och stryk även in 0.5 cm vid öppningen så är det lättare att sy ihop förhand senare.
10. Vänd tumlaren och få rätsidan utåt. Var noga att vända den helt. Ta hjälp för små detaljerna med en trubbig grov virknål. Med hjälp av en grov virknål eller sticka fylls först alla små delar som fenor och stjärt med syntetvadd från en gammal kudde. Där-

REMAKE & SPETSAR

Spetsar och små virkade dukar är stor kvinnlig kulturskatt inom textil. Med garn tunt som tråd har kvinnor knypplat och virkat spetsar till sitt hem under 1800-1900 talet. Ett drygt arbete som tog lång tid. Lyx att kunna och lyx att äga i hemmet. Nu har nästan alla familjer ärvt dessa dyrbarheter eller så finns de än så länge att köpa till ett ok pris i retrobutiker och loppis.

Det finns flera sätt att använda dessa textila skatter på. Sy en ny omlottblus (se bild) av ett tunnare tyg t ex en gardin eller förnya dina kläder som blusar och klänningar genom att sy på en spets eller avsluta en ärm med en spets längs ner. En perfekt ide för att skapa unika kläder för fest, examen och bröllop.

Återbruk:

Spets eller spetsdukar. Linne eller bomullskvalité. Tunna tyger.

Slöjdtekniker:

Applikation och även klassiska brodertekniker.

Övrigt Material:

Ev Brodergarn

Gör så här:

1. Stryk blus eller skjorta och de virkade spetsarna noga.
2. Lägg ut spets eller spetsduk där du önskar på plaggets framsida.
3. Nåla fast spetsen Träckla fast spetsen med stora stygn viktigt att sy fast varje del av duken på tyget.
4. Välj exakt samma färg på tråden som duken. Sy på symaskin med tre stegs zigzag små stygn runt om spetsduken. Sy först längst ut runt om så sedan ännu ett varv 2 mm längre in. Forma gärna sömmen efter dukens utseende så stygnen syns så lite som möjligt.
5. Stryk igen. Rita tunt med en textilkrita 3mm från den innersta sömmen. Finns det ett ljusbord lägg blusen där med avigsidan uppåt.
6. Nu ska den inre delen klippas ut. Ta en spetsig brodersax klipp i den ritade linjen utan att klippa i spetsduken.
7. Gör lika om du istället väljer att sy in en längre rak spets.

SPETS I ÄRMSLUT

1. Klipp bort ev manschett på blus eller skjorta.
2. Mät längden på manschetten.
3. Mät ut spets lika långt + lägg till 5 cm. Spetsen kan vara 2-10 cm bred.
4. Prova ut storleken så den går över din hand. Sy ihop spetsen med 3 stegs zigzag små stygn på maskinen 2 ggr.
5. Nåla sen på den spetsmanschett längst ner på ärmen låt ärmens söm möta söm- men på spetsmanschetten. Träckla gärna med stora stygn för att få det perfekt.
6. Sy fast spetsen från rätsidan med vanliga stygn på symaskin eller brodera en vacker söm runt ärmen.
7. Gör lika på nästa ärm.

RESEFÖRVARING - ARBETSBESKRIVNING

Av tunnslitna linne- och bomulls textilier t ex spetsgardiner och handdukar passar det att sy förvaring för olika saker och kläder i ryggsäck eller karbinväska. I olika storlek för olika saker, med mönster av stämpeltryck eller/och broderi.

TIPS!

Förslag till bra storlekar för väskor, färdig storlek:

13 x 13 cm för smycken, airpods eller annat.

28 x 28 cm för strumpor eller underkläder

30 x 38 cm för t-shirt, pant m.m.

Återbruk:

Handdukar, dukar eller lappar, Linne eller bomullskvalité.

Slöjdtekniker:

Välj! Broderi, Sahiko, Boro, applikation och även klassiska brodertekniker.

Övrigt Material:

Textilfärg till stämpeltryck.

Brodergarn, förslag vitt tunnare bomullsgarn, moulinegarn och lingarn 16/2 i olika färg.

TIPS!

Gör en stämpel med namn på påsens innehåll. T ex TEKNIK eller SMYCKE osv.

Respåsar är perfekt även till en hållbar present eller julkapp till någon vän som reser.

Gör ett kit 2-3 st!

Gör så här:

Beskrivningen är lika för alla storlekar.

1. Hitta bra tyg inte för kraftig kvalité. Stryk tyget innan start.

2. Klipp till önskade storlekar. Sy gärna 2 parallellt.

Liten: 14 x 32 cm

Mellan: 29 x 62 cm

Stor: 31 x 82 cm

3. Fundera ut din design. Mönster med stämpeltryck, broderi och collage med tyger. Välj att göra klart mönster som tryck och broderi innan eller efter du ska sy ihop påsen.

4. Vik en fäll i båda kortsidorna. Vik in ca 0,5 cm mot baksidan 2 ggr nåla pressa.

Sy en söm längst med båda invikningarna.

5. Lägg tyget med avigsidan uppåt. Vik in båda sidorna mot mitten och låt tygerna gå omlott 3-4 cm.

6. Sy en söm i varje sida så det bildas en öppning mitt på tyget. Klyvpress sömmarna.

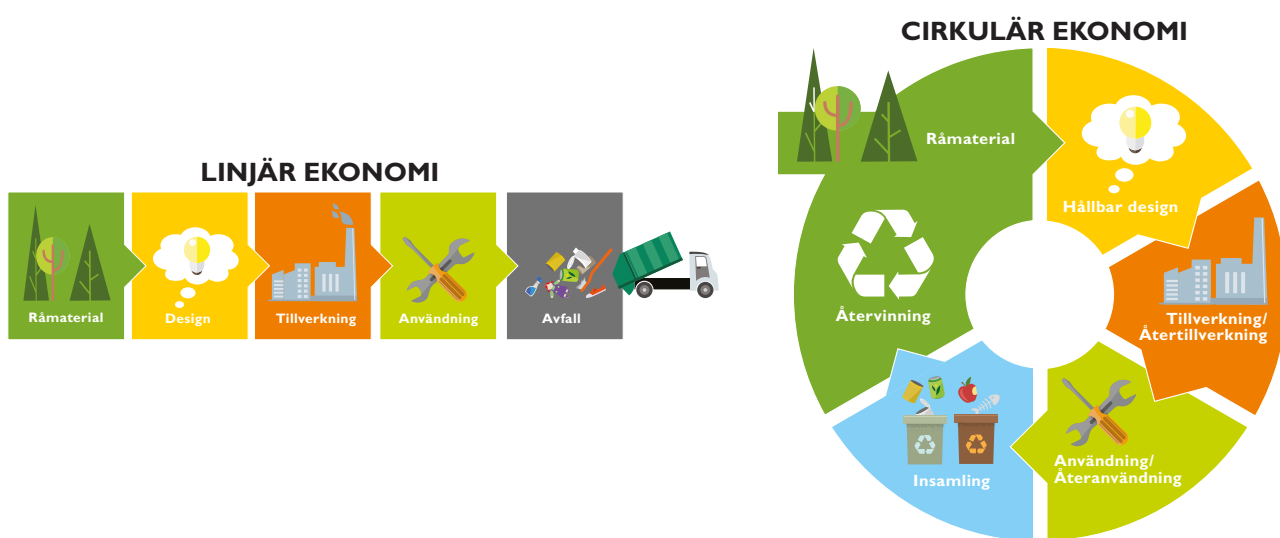
7. Vänd påsen, peta försiktigt ut varje hörn med hjälp av en nål. Stryk påsen.

8. Sy en dekorsöm 0,5 cm från kanten runt om hela påsen med tråd i samma färg eller välj en dekorfärg.

9. Både kardborrband, tryckknappar och knapp passar om du önskar "stängning" på påsen. Påsen fungerar bra även utan dessa val.

Vad är egentligen problemet?

Det stora problemet i textilindustrin är att den bygger på att vi tillverkar, köper och använder kläder under väldigt kort tid, även kallat fast fashion. Det hänger ihop med att vi har ett **linjärt ekonomiskt system** där produkter tillverkas, används en kort stund och sedan slängs. Ett **cirkulärt ekonomiskt system** fokuserar på att skapa produkter och material som ska få så lång livstid som möjligt, genom att till exempel lagas, återanvändas eller återvinnas.

Livscykelanalys

En livscykelanalys innebär att man följer en produkt från början till slut, från att vi utviner råvarorna, till att plagget blir avfall. Det hjälper oss att förstå hur olika delar av produktionen påverkar miljön.

Nu ska ni få följa en t-shirt i bomull från början till slut. Från vaggan till graven.

Odling

Textilier kan delas upp i två typer - förnybara och icke-förnybara material. **Förnybara material** är de som kan förnyas inom en kortare tidsperiod som till exempel bomull. Icke-förnybara material tillverkas av syntetiska material, som kommer från fossila resurser, till exempel polyester, som kommer från råolja. Bomull och polyester är det vanligaste textilmaterialet

Bomull växer på buskar och i torrare klimat som kräver stora mängder vatten och bekämpningsmedel. Den odlas främst i länder med ett varmare klimat, som till exempel Kina, USA, och Indien. Detta kan leda till att sjöar och floder torkar ut, vilket skadar både naturen och människorna som bor där. Arbetsvillkoren på plantager kan vara dåliga och arbetarna på bomullsplantagen utsätts ofta för farliga kemikalier vilket skadar deras hälsa.

Produktion

När bomullen har skördats spinns det till garn, vävs till tyg och sys slutligen till kläder. Produktionen står för ca 80% av plaggets klimatpåverkan. Det krävs mycket el, vatten och kemikalier för att färga, tvätta och behandla tyget, vilket bidrar till ökade växthusgaser och farliga utsläpp. Produktionen sker även ofta i låglönade länder som har dåliga arbetsförhållande och låga löner.

Ett viktigt steg i cirkulär ekonomi är att göra en hållbar design. Det kan innebära att det går enkelt att laga kläder, är billigt att laga kläder men även att skapa mönster med minimalt svinn av tyget.

För att göra en bomullströja krävs **ungefär 1500-2500 liter vatten, 0,5-1 kilo kemikalier** och produktionen kommer att orsaka **cirka 2-5 kg växthusgasutsläpp**.

Konsumtion

Under de senaste 15 åren har världens klädproduktion fördubblats och den linjära ekonomin uppmanar till slit-och-släng beteende. I Sverige köper vi i snitt ca 13 kilo textilier per person och år, och ett plaggs genomsnittliga livstid är bara strax över 2 år.

Köptriggers är faktorer som påverkar hur vi konsumerar, ofta utan att vi tänker på det. Många modeföretag lockar till överkonsumtion och har väl uttänkta system för att få en att konsumera mer.

I jämförelse med produktionsfasen har transporter relativt låg miljöpåverkan och står för ca 2-5 % av textiliers totala klimatpåverkan. Men har betydelse eftersom det ofta fraktas långa vägar, vanligtvis med båt, järnväg eller lastbil - men även flyg.

Användning

Tvätt, tork- och strykning av textilier står för ungefär 3 % av textiliernas totala klimatpåverkan. Under tvättning släpps det ut mikroplaster och kemikalier är skadliga för miljön. En svensk använder i genomsnitt en t-shirt 30 gånger och tvättar den 15 gånger under samma tid. Om du använder ett plagg dubbelt så många gånger eller dubbelt så länge har du minskat plaggets klimatpåverkan med 50%.

Återvinning

Idag återvinns bara 1 % av alla textilier till nya kläder. Det beror på att tekniken inte är tillräckligt utvecklad för att kunna återvinna på en industriell skala. I Sverige tillkom det en ny textillag 2025 som innebär att man inte får slänga hela och rena kläder i restavfall. I resterande av världen är det vanligt att kläder som ingen vill ha behandlas som avfall, bränns upp eller skickas långt bort för att hamna på deponi.

Det är alltså både trendigt och bra för miljön

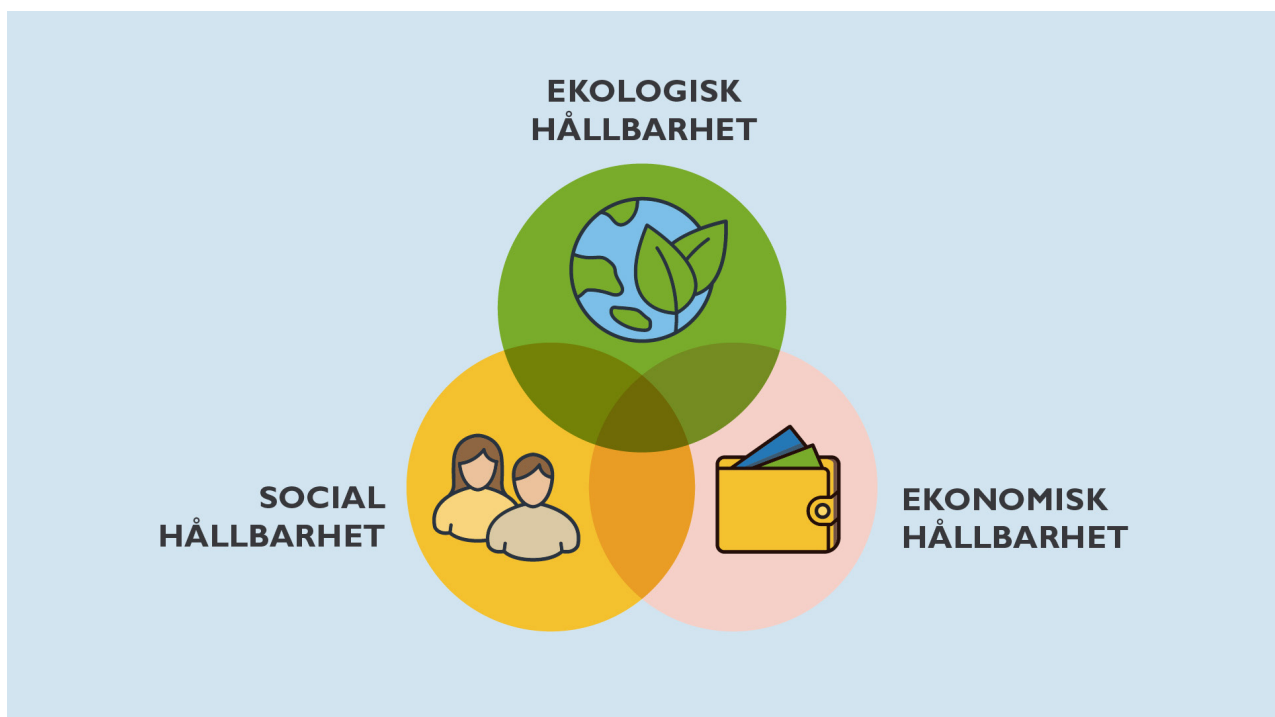
Att köpa secondhand blir allt vanligare, särskilt bland unga och marknaden blir allt större. I augusti 2025 uppgick försäljningen till 1,9 miljarder, vilket är 47% högre än i augusti förra året. Nyproducerade kläder är av allt sämre kvalitet påverkar även secondhand-marknaden. Många secondhand-butiker tar inte emot kläder från märken som Shein och Temu, vilket gör att det förlorar sitt andrahandsvärde. Så om du väljer att köpa en T-shirt second hand istället för nyproducerad har du alltså sparat 1500-2500 liter vatten, 0,5-1 kg kemikalier och cirka 2-5 kg växthusgasutsläpp.

I takt med att blir vanligare att köpa secondhand, blir även kläderna på second hand-marknaden blir dyrare. Till exempel har genomsnittspriset för kläder på Tradera ökat med cirka 13% under de senaste tio åren. Detta innebär att ett plagg som kostade 242 kr år 2015 nu kostar omkring 320 kr. Trots detta är second hand generellt billigare och risken att du har på dig samma tröja som någon annan blir betydligt mindre.

Hållbarhet

Det finns tre huvuddimensioner inom hållbar utveckling; ekologisk, ekonomisk och social.

De syftar på att tillgodose dagens behov, utan att äventyra kommande generationers möjliga behov. Alla tre delar behövs för att en hållbar utveckling ska vara möjlig. Ett klädesplagg som är gjort på ekologisk bomull men är producerat under oetiska arbetsförhållanden är alltså inte hållbart.

Avfallshierarkin

Avfallshierarkin, även kallad **avfallstrappan**, är en modell som rangordnar olika metoder för att hantera avfall. Syftet är att minska mängden avfall, minska de negativa effekterna av avfallshantering och förbättra hur vi tar hand om våra resurser.

GLOBALA MÅLEN för hållbar utveckling

De 17 globala målen - Agenda 2030

Agenda 2030 består av 17 globala mål som antogs av FN 2015 för att uppnå hållbar utveckling till år 2030. Textilindustrin påverkar flera av dessa mål eftersom den är resurskrävande och globalt sammanlänkad. Målen fungerar som en vägledning för att skapa en mer hållbar modeindustri, bättre arbetsvillkor och minskad miljö- och klimatpåverkan. Om du vill läsa mer om de globala målen kopplat till textilindustrin...

Vi är början på något nytt